

het RUITERTJE

14

21 AUGUSTUS 2014

JAARGANG 4

STICHTING RUITERSPOREN
DORPSWEG 53
9798 PD GARMERWOLDE

Reageren?

info@ruitersporen.nl
050-5423919

Het schrijven van **het RUITERTJE** is elke keer een hele bevalling (voor zover ik daar als man iets over kan zeggen...). De mooie zomer die we tot nog toe hebben zorgt ervoor dat ik met hele andere dingen bezig ben. Heel veel buiten, klusjes om huis, in de tuin...

Wat dat betreft was deze warme zomer geen geschikte tijd om met de stamboom of de website bezig te zijn. Dat blijft toch typisch iets voor de herfst- en winteravonden.

Helemaal stil ligt het natuurlijk nooit. Ik ben voortdurend bezig om de website zo overzichtelijk mogelijk te maken. En ook om het voor mij zo eenvoudig mogelijk te maken om de website te beheren. Zo blijf ik toch nog lekker bezig.

Beste mensen, we gaan zo de herfst weer in. Ik zag vanochtend alweer een grote groep ganzen over de stad vliegen. Daarom: geniet nog lekker van de nazomer zolang het nog kan!

Jaap Ruiter, voorzitter

Inhoudsopgave

- 2 **In het kort**
- 3 **Leer ze ons kennen!**
De start van een nieuwe serie.
- 3 **De Ruiter en de Zwaan**
Het eerste verhaal in de serie "Laat ze ons kennen".
- 5 **Ruijters uit de 16e eeuw**
Waar komen de Ruiters toch vandaan?
- 6 **Drie keer Ruiter!**
Verrassende vondsten.
- 7 **De cirkel is rond**
De neef van mijn grootvader zat in de kerkeraad van ... Blokzijl.
- 8 **Allemaal Jacob**
Mijn vader had 10 neven met dezelfde voornaam: Jacob!
- 8 **Foto's**
- 9 **Voorstellen
Wie helpt?**

(DE) RUITER

In het kort

◆ Afspraak

In september heb ik een afspraak met Anne de Ruiter. Anne woont even buiten het dorpje Oldehove, niet al te ver van Garmerwolde vandaan aan de andere kant van de stad Groningen.

Hij schreef me dat hij een omvangrijke verzameling foto's heeft, waaronder veel materiaal van zijn vader: *"Mijn vader (Jelle Engbert (XIII.hn) fotografeerde al in 1935 met een goed fototoestel. Al zijn negatieven (6x6) heb ik in mijn bezit.*

Ook heb ik nog wel wat filmmateriaal. Ik weet niet of dat ook iets kan betekenen voor het archief."

Ik denk het wel!

Samen zullen we nu bekijken wat er geschikt is voor de website. Een leuke klus voor de komende tijd!

◆ Nieuwe donateur

- ◆ Er is een nieuwe donateur! In mei heeft **Cornelis Ruiter** uit Drachten zich aangemeld. **Welkom bij de club, Cornelis!**
- ◆ Binnenkort zijn de emailadressen van alle donateurs op de website te vinden (natuurlijk alleen toegankelijk voor donateurs).

◆ Familieberichten

Op de website staat al heel lang de pagina met de familieberichten (geboorte, huwelijk, jubileum, overlijden). Daarnaast zijn er de – alleen voor donateurs toegankelijke – pagina's met geboorte-, trouw- en rouwkaarten. Ik bedacht dat het veel handiger en overzichtelijker is om deze te combineren.

Nu ben ik dus bezig om de geboorte-, trouw- en rouwkaarten onder te brengen bij de familieberichten, zodat deze voor iedereen te bekijken zijn. Adresgegevens op de kaarten worden onzichtbaar gemaakt.

In mijn 'archief' bevindt zich ook nog een verzameling oude rouwbrieven. Een deel daarvan staat al op de website, en de komende tijd ga ik verder met het inscannen van dit materiaal.

Als jij nog oude geboorte- trouw- en rouwkaarten in je bezit hebt wil ik graag een scan daarvan ontvangen!

De familieberichten vind je hier:

 <http://www.ruitersporen.nl/archief/familieberichten/berichten.php>

Leer ze ons kennen!

Een van de doelstellingen van de Stichting Ruitersporen is het vastleggen van de familiegeschiedenis om deze voor het nageslacht te bewaren. Voor een groot gedeelte zijn we hiervoor aangewezen op herinneringen. Ik heb in eerdere **RUITERTJES** al eens opgeroepen om eens iets over jezelf te vertellen. Daarop is niet gereageerd. Dat is misschien ook niet zo vreemd: (De) Ruiters lopen niet zo met zichzelf te koop...

Het is allicht beter om te vragen naar herinneringen die je hebt aan je (over)grootouders. Mensen die er misschien zelf niet meer zijn, maar toch nog aanwezig zijn in de herinnering.

Dus: leer ze ons kennen! Wat waren het voor mensen, waar woonden ze, hoe leefden ze? Je bent misschien nog de enige die ons er iets over kan vertellen!

Een afgerond of uitvoerig verhaal hoeft het niet te zijn. Foutloos Nederlands wordt ook niet gevraagd.

Waar te beginnen? Laat je leiden door een foto, of een voorwerp waaraan herinneringen gekoppeld zijn?

Ik wacht met spanning de reacties af!

Hieronder de eerste bijdrage in deze reeks. Ik heb me laten inspireren door een simpel doosje dat ik uit de nalatenschap van oom Binne heb gekregen. Gelukkig kon ik mijn moeder nog vragen wat dat voor doosje was, anders was deze geschiedenis onbekend gebleven...

DE RUITER EN DE ZWAAN

Mijn pake (grootvader) **Hendrik Ruiters** (1886-1973) woonde vrijwel zijn hele leven in het Friese dorp Tijnje. Al kort na zijn huwelijk trok hij met zijn vrouw **Trijntje Meijer** in een klein vervenershuisje aan de Riperwei. Het lag midden in de uitgestrekte veenpolder. Schuin er tegenover woonde zijn jongere broer, eveneens Hendrik geheten. Over de verwarring die dit met zich mee bracht staat op de website al het één en ander geschreven.

Hendrik is al op jonge leeftijd met zijn vader meegegaan naar het turfland. Maar waar deze op een bepaald moment de overstap maakte van vervener naar boer, bleef pake in de turfwinning werkzaam. Met zijn overlijden in 1973 kwam er een einde aan een lange reeks (De) Ruiters die hun werkzame leven in het veen hebben doorgebracht.

De vraag naar turf was al vanaf het begin van de 20e eeuw sterk teruggelopen. Toch was er nog altijd behoefte aan deze goedkope brandstof. Vooral in scholen werd nog lange tijd turf gestookt. Zo bleef het voor een enkeling toch nog mogelijk zijn boterham in de turf te verdienen en pake was één van hen. Maar het was geen rijk belegde boterham die er in huize Ruiters op het bordje kwam. Het scheelde dat beppe erg zuinig was aangelegd en pake met weinig tevreden was. Hij was een zeer goedmoedige man en was ook niet erg kritisch. Voor hem was het snel goed en daarmee verschilde hij nogal met zijn jongere broer. Die had gevoel voor stijl en had een zekere allure. Volgens mijn moeder zag hij er altijd uit als een heer.

Hiernaast zien we mijn grootvader in de zestiger jaren—nog altijd in de turf!

vervolg: "De Ruiter en de Zwaan"

In de wintermaanden lag het werk in het turf-land stil. Dat betekende drie maanden zonder vaste inkomsten. Deze periode gaf alle gelegenheid om het gereedschap na te kijken en eventueel te herstellen. Maar er moest toch geld in het laadje komen en dus werden er allerlei klusjes aangenomen. Zo waren hele gezinnen bezig met het weven van biezen matten en het maken van vegers en bezems. Ik betwijfel of mijn pake zich daarmee bezighield.

Wat hij wel deed, en volgens mijn moeder vele jaren lang, was het volgende.

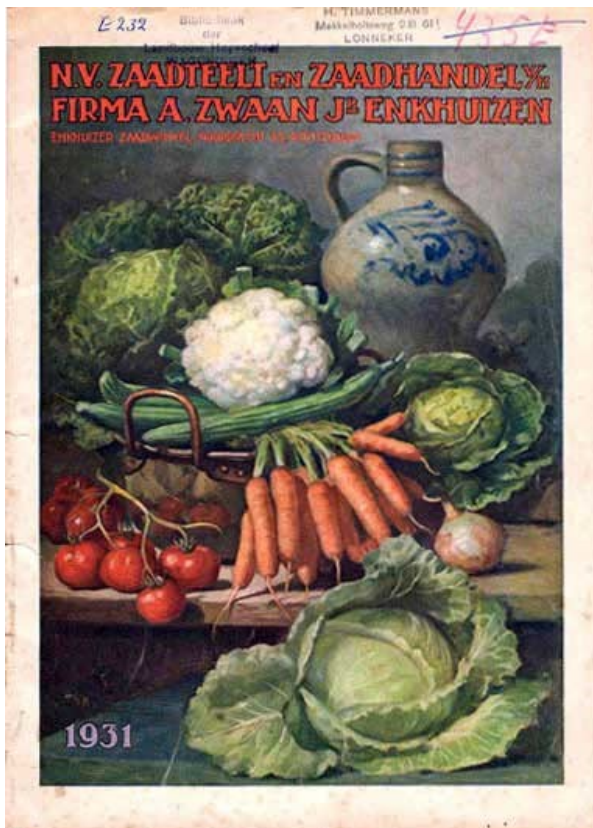
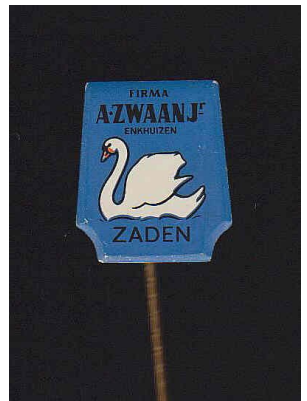
In vroeger tijd had men geen siertuinen met bloemen aan huis, maar werd de grond gebruikt voor het verbouwen van eigen groenten. Rond het huis stonden stonden bij voorkeur struiken met bessen en appel- en perenbomen. Zelfredzaamheid ten voeten uit.

De firma Zwaan uit Enkhuizen verhandelde zaden voor groentes en pake trad voor hen op als een tussenpersoon. Hij ging jaarlijks met de catalogus langs de deuren en iedereen kon zijn bestelling op een formulier invullen.

Pake haalde die formulieren vervolgens weer op en maakte daar één grote bestelling van die naar Enkhuizen werd opgestuurd. In het begin van het jaar ontving pake dan de bestelde zaden, maakte er afzonderlijke bestellingen van en bracht die rond. Alle betalingen moesten dan bij elkaar gelegd worden, pake nam er zijn provisie van en de rest werd naar Enkhuizen opgestuurd.

Het was altijd een spannende tijd. Sommigen konden hun bestelling niet betalen. Ik weet niet hoe pake dat dan oploste, maar mijn moeder vertelde mij dat pake altijd heel opgelucht was als alles was uitgedeeld en het geld weer binnen was.

De zendingen werden opgestuurd in een kartonnen doosje, waarvan er eentje is bewaard door mijn oom Binne, die vorig jaar is overleden. Het doosje is nu uit zijn nalatenschap in mijn bezit gekomen. Mijn moeder herkende het meteen.

Deze catalogus uit 1931 vond ik op internet

Er is nog wel iets vreemds aan de hand..

De geadresseerde is B.H. Ruiter. Het adres "Tijnje 225" is het adres aan de Riperwei; Binne heeft hier tot 1949 gewoond voordat hij naar Den Haag verhuisde. Waarom het pakje naar Binne werd opgestuurd en niet naar mijn pake? Mijn moeder kan zich niet herinneren dat oom Binne dit werk ook heeft gedaan, maar dat kan natuurlijk altijd. Wij denken dat Binne's naam werd gebruikt, maar dat pake het eigenlijke werk deed. We komen het nooit meer zeker te weten.

De firma Zwaan bestaat overigens nog altijd. Een aantal zonen van de oprichter zijn eigen zaadhandels begonnen, zowel in binnen- als buitenland.

Ruijters uit de 16e eeuw

De familie (De) Ruter woont al sinds het begin van de 17e eeuw in of rond Blokzijl. Maar als we nóg een eeuw verder teruggaan in de tijd, waar woonde onze familie toen?

Dat kan natuurlijk overal zijn, toch zijn er vijf gebieden die wat meer voor de hand liggen. Op bovenstaand kaartje heb ik ze met cijfers aangegeven.

- 1) Het is heel goed mogelijk dat onze familie al rond 1500 in de omgeving van Blokzijl woonde. Echter, het gebruik van achternamen is in dit gebied zeer ongewoon. Dat maakt het aannemelijk dat onze familie in ieder geval van elders afkomstig is.
- 2) Tussen Enkhuizen/Hoorn en Blokzijl bestond vooral in de 17e eeuw een sterke band. Zoals ik er nu tegenaan kijk, lijkt het me logischer om de West-Friese Ruiters als afstammelingen te zien van de Ruiters aan deze kant van de Zuiderzee. Met andere woorden: de Ruiters trokken van Blokzijl naar Enkhuizen in plaats van andersom!
- 3) Waren de Ruiters afstammelingen van een Duitse huursoldaat (ruiter) uit het leger van Oranje? Deze overweging is puur op basis van de betekenis van onze achternaam. Er zijn geen verdere aanknopingspunten en derhalve is deze verklaring twijfelachtig.
- 4) Het is bekend dat doopsgezinde Vlamingen op de vlucht voor geloofsvervolging via Waterland in Blokzijl terecht zijn gekomen. Dit is de meest voor de hand liggende verklaring.
- 5) Onlangs is gebleken dat **Johan die Ruter**, die reeds in de 15e eeuw in Blokzijl genoemd wordt, deel uitmaakt van een Gelderse familie. Deze familie heeft veel bezit in de Kop van Overijssel, en het zou heel goed kunnen dat onze familie afstamt van deze Johan.

De Vlaamse en de Gelderse opties liggen het meest voor de hand. We zullen verder onderzoek moeten doen, eer we hier wat meer duidelijkheid over krijgen!

Drie keer Ruiter!

In 1992 bouwde ene **Ap de Ruiter** op basis van de Lotus Seven een eigen auto. Hij maakte de auto langer en breder, waarmee de auto iets meer comfort bood aan de bestuurder. De auto had een vrij gecompliceerde voorwielophanging, ontwikkeld in samenwerking met Koni. Het geheel werd aangedreven door een Rover V8 motor.

Er zijn een dertigtal bouwpakketten afgeleverd en waarschijnlijk tien rijklare exemplaren. Zo rijden er in ons midden dus echte **Ruiters** rond!

Ik vond deze foto bij een advertentie op internet. De koopprijs bedraagt bijna €13.000, dus iemand?

Ik heb niet kunnen uitvinden of deze Ap de Ruiter tot onze familie behoort. Weet iemand meer?

Jaap Ruiter - de rietmeler uit IJsselham - was onlangs op vakantie in Vlaanderen (Koksijde) en trof daar op het plaatselijke kerkhof enkele grafstenen aan met de achternaam "De Ruytter".

REMI DERUYTTER

"Deze hebben we nog niet volgens mij" schreef Jaap, en hij heeft helemaal gelijk. Dit is een wel hele vreemde variant.

België was eerder dan Nederland onder het bewind van Napoleon gekomen en bij het aannemen van de achternaam werd die in de toenmalige spelling vastgelegd.

In Nederland had er juist een spellingshervorming plaatsgevonden voordat het aannemen van een achternaam verplicht werd. Daarom vinden we dit soort exotische schrijfwijzen hier niet of in ieder geval veel minder.

"Zou het familie kunnen zijn" vraagt Jaap ook nog. We kunnen dat op voorhand niet zomaar uitsluiten, maar de kans is vrij klein. Het blijft wel een mooie vondst!

Nu we toch in België zijn beland: het blijkt dat er maar liefst twee gehuchten met de naam Ruiter in Vlaanderen te vinden zijn. Al eerder had ik iets verteld over het plaatsje Ruiter bij Lokeren. Inmiddels weet ik dat dit gehucht zijn naam waarschijnlijk ontleend aan de herberg "De Zwarte Ruiter" die hier in de 18e eeuw heeft gestaan. Geen band met onze familie, lijkt me.

Het tweede Ruiter ligt zo'n 80 km naar het westen en is inmiddels opgeslokt door het stadje Roeselare. De naam "De Ruiter" komt reeds in het begin van de 18e eeuw op landkaarten voor. In 1819 besliste het Roeselaarse stadsbestuur zes scholen te erkennen, waaronder ook een schooltje in het gehucht, de zogenaamde Ruiterschool.

In het gehucht speelt nog altijd voetbalclub KSV De Ruiter Roeselare, sinds de tweede helft van de jaren 40 aangesloten bij de Belgische Voetbalbond.

En zo kun je dus in je eigen Ruiter van Ruiter naar Ruiter rijden! Wonderlijke achternaam hebben we toch!

De cirkel is rond

Jacob Ruiter was een neef van mijn grootvader en hij groeide eveneens op in Tijnje. Zijn vader overleed al op zeer jonge leeftijd, zijn vrouw Antje met drie zeer kleine kinderen achterlatend. Spoedig daarna overleed ook nog de oudste zoon, Hendrik, slechts zeven jaar oud.

Antje probeerde als huishoudster de kost te verdienen en kwam zodoende in Wetering terecht bij ene Roelof Middelhof. De familie Middelhof was van huis uit doopsgezind en ging vanzelfsprekend in Blokzijl ter kerke (beter gezegd: naar de vermaning). Lange tijd was deze vermaning op de Noorderkaai gevestigd, maar in 1820 waren alle doopsgezinde stromingen verenigd en was een groter gebouw nodig. Dat was "Het Lam" aan de Breestraat.

Op 27 maart 1921 liet Jacob zich hier dopen, en twee jaar daarna ook zijn broer Pieter.

In het boek "Geschiedenis der Doopsgezinden in Blokzijl" vinden we Jacob terug als lid van de kerkeraad, in 1942.

Ook in 1952 is hij nog in die functie werkzaam, getuige deze foto uit het boek:

Jacob staat rechts achteraan

Wij weten: zijn verre voorvader Jan Jans Ruijter tekent in 1638 als vertegenwoordiger van de doopsgezinde gemeente in Blokzijl een koopakte. Deze koopakte betreft een stuk grond aan de Noorderkaai voor de bouw van een nieuwe vermaning.

Kende Jacob deze geschiedenis? Waarschijnlijk niet. Maar zijn terugkeer naar deze plek en positie - 300 jaren later en na de nodige omzwervingen van de familie - is toch wel heel bijzonder.

Jacob heeft de cirkel rond gemaakt.

De vermaning aan de Noorderkaai is al sinds de zestiger jaren in gebruik als woonhuis.

Let vooral op de windwijzer op het dak. Het schippersgilde van Blokzijl bestond voor een groot gedeelte uit doopsgezinde kooplieden, en hier wordt dat door middel van een schip op de windwijzer uitgebeeld.

De deur rechtsonder gaf eertijds toegang tot het keldergewelf waarin een weeshuis was gevestigd. Boven de deur hangt een bord met het wapen van Blokzijl.

Allemaal Jacob

De in het vorige verhaal genoemde **Jacob Ruiter** was bepaald niet de enige met die naam in deze familietak. Jacob was vroeger een populaire naam. In de hele stamboom komt deze naam zelfs zo'n 60 keer voor!

Ook mijn overgrootvader heette Jacob, en deze kreeg maar liefst 15 kinderen, waarvan er vier op jonge leeftijd overleden. De overigen - zes zonen en vijf dochters - kregen op hun beurt ook weer kinderen, en omdat iedereen zich keurig aan de

vernoemingsregels hield, kwamen er in de loop van de tijd zes Jacob Ruiters bij. In Friesland kennen we deze bijna allemaal onder de roepnaam Jappie. Van die zes was mijn vader de oudste, maar hij is ook als eerste reeds in 1985 overleden.

Ook de vijf dochters trouwden en kregen kinderen. En ook hier werden Jacobs geboren: Jaap Andringa, Jaap Broeksma, Jacob Cloo, Jappie Tolsma (donateur van deze Stichting!) en Jacob Hingst.

Van alle deze Jacobs zijn er onlangs twee overleden. Vorig jaar was dat de in Drachten woonachtige Jacob, en zeer recent Jake uit Canada. Ik heb Jake nog eens ontmoet en wij hadden zo nu en dan wel eens email-contact. Hij vond de familiestamboom reuze interessant, en stuurde me zo nu en dan foto's.

"Foar altyd ôfskied nimme..."

Foto's...

De heer Frank Peeters uit Steenwijk is hier al eerder aan de orde geweest. Hij heeft veel foto's van familie die hij beetje bij beetje op zijn weblog zet :

 <http://oldeveste.blogspot.nl/>

Vorige maand verscheen daar plotseling deze foto van drie kinderen. Ernstig beschadigd, maar wel heel erg leuk. Frank weet niet om welke kinderen het gaat, maar gezien de fotograaf (zie onderkant foto) moeten het Ruiters zijn uit Enschede. Na wat gepuzzel kom ik tot de conclusie dat het gaat om de kinderen van **Reinder de Ruiter en Femmigje Greven**. De foto is rond 1906 gemaakt. We zien hier dus **Aaltje, Geugje** en **Wieger de Ruiter**.

 <http://www.ruitersporen.nl/photos/albumviewer.php?page=256>

Tegenwoordig kunnen dit soort foto's digitaal bewerkt worden. Het is een heel precies en tijdsintensief klusje, maar het wegpoetsen van lelijke krassen en vlekken levert een hele mooie foto op:

Voorstellen

De Stichting is natuurlijk ontzettend blij met haar donateurs. Als dank-je-wel organiseren we daarom de jaarlijkse donateursdag. Daarnaast is er ook informatie op de website alleen voor donateurs toegankelijk en ontvangen ze elk kwartaal **het RUITERTJE**.

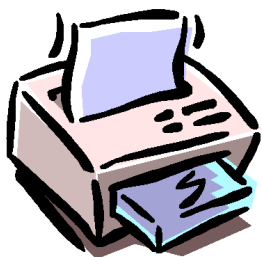
Echter:

- ◆ Niet iedereen met interesse in onze familie is ook donateur. Ik vind het onbevredigend dat zij pas tegen betaling van een donatie volledige toegang krijgen tot veel informatie over onze familie. Het is heel goed mogelijk dat ze zelf die informatie aangeleverd hebben! Ik stel daarom voor dat geïnteresseerden **op individuele basis** toegang kunnen krijgen tot de volledige website. Voorwaarde is wel dat ze aantoonbaar tot onze familie behoren.
- ◆ De inhoud van **het RUITERTJE** kan ook interessant zijn voor niet-donateurs. Ik stel voor dat **RUITERTJES** ouder dan twee jaar op de website gezet worden, zodat iedereen ze als nog kan lezen. Mogelijk spoort dit zelfs aan om donateur te worden. Zoals gezegd worden **RUITERTJES** dan na twee jaar openbaar; zo zitten de donateurs toch op de eerste rang.

Ik ben benieuwd wat jullie hiervan vinden?

Wie helpt?

- Wie helpt mee met het volgende **RUITERTJE** ?
- Heb je materiaal voor het volgende **RUITERTJE**, een weetje, een foto, een verhaaltje, neem contact met ons op!
- info@ruitersporen.nl

Als je deze nieuwsbrief op je printer afdrukt, kun je hem ook laten lezen aan familieleden zonder internet.